

Демчук А.І.

студентка 1 курсу магістратури
1 навчальної групи Інституту підготовки
кадрів для Служби безпеки України
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого

ЛЕГАЛІЗАЦІЯ (ВІДМИВАННЯ) ДОХОДІВ, ОДЕРЖАНИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ КРИПТОВАЛЮТИ

Анотація. У тезах досліджено рівень легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом із використанням криптовалюти в Україні. Розглянуто актуальні питання, що впливають на особливості виявлення і розслідування злочину.

Ключові слова: криптовалюта, відмивання, економічна злочинність.

Анотація. В тезисах изучен уровень легализации (отмывания) доходов, полученных преступным путем с использованием криптовалюты в Украине. Рассмотрены актуальные вопросы, влияющие на особенности выявления и расследования преступления.

Ключевые слова: криптовалюта, отмывание, экономическая преступность.

Значний прогрес у розповсюдженні віртуальних валют зумовили появу нового потужного інструменту для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Через використання криптовалюти такий злочин поступово переходить до площини кіберзлочинів, виходить за межі національних кордонів, спричинюючи відчутний удар по престижу та національній безпеці держави. Нерегульована сфера обігу криптовалют робить таку валюту потенційним кримінальним інструментом: предметом вчинення кіберзлочинів та платіжним засобом організованих злочинних угруповань.

За інформацією НБУ, СБУ та НПУ, відсутність контролю за обігом криптовалют та анонімність розрахунків створює потенційні передумови для їхнього використання з метою легалізації коштів, отриманих злочинним шляхом, оплати заборонених до вільного обігу товарів та фінансування тероризму, зокрема на окупованих територіях України [1, с.79].

Типологічні дослідження Державної служби фінансового моніторингу України виявили, що існують тенденції щодо популяризації використання віртуальних валют в протиправних фінансових схемах, направлених на легалізацію доходів, одержаних злочинним шляхом, в переважній більшості, які отримані в готівковій формі. [2, с.27].

За останні п'ять років значно збільшилася кількість облікованих випадків легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Якщо у 2013 р. було зареєстровано 16 випадків легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, то у 2014 р. – 17, у 2015 р. – 46, у 2016 р. – 50, а у 2017 р. – 108, у 2018 р. -176, у 2019 р. (за 9 місяців) – 148 [3].

Таке стрімке зростання кількості зареєстрованих правопорушень можна пояснити як погіршенням криміногенної обстановки в країні, так і активізацією роботи правоохоронних органів у напрямку протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. Крім того, збільшилася кількість кримінальних посягань, учинених з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій, що є тенденцією до збільшення не тільки загального рівня динаміки економічної злочинності в Україні, а ще й збільшення її географії [4, с.112].

Однак, спираючись на дослідження судово-слідчої практики, за останні 5 років до кримінальної відповідальності за ст. 209 КК України притягуються до 50% виконавців злочину, 25% розслідуваних кримінальних проваджень закриваються за різними підставами, ще 25% розслідуваних кримінальних проваджень призупиняються. Згідно зі звітом ГПУ, у 2018 році до суду було скеровано лише 14 обвинувальних актів про правопорушення щодо легалізації (відмивання) грошових коштів, здобутих злочинним шляхом [5].

Таким чином, можемо зробити висновок, що зареєстрований рівень злочинності не відповідає фактичному, що зумовлює потребу в дослідженні й удосконаленні методів виявлення і запобігання легалізації (відмивання) доходів,

одержаних злочинним шляхом, в тому числі за допомогою криптовалюти.

На основі проаналізованої нами літератури, можемо зробити висновок, що привабливість використання криптовалюти зловмисниками пояснюється наступним. Насамперед, це анонімність транзакцій та глобальна доступність криптовалютної системи. Остання, як правило, не потребує ідентифікації, як наприклад користування банківськими рахунками, та надає можливість переказу коштів будь-якому користувачу Інтернету із базовими навичками, з будь-якого місця в абиякий час на певну суму. Відстежити такі транзакції дуже складно - можна їх виконувати через різні країни, «замітати» сліди шляхом використання різних бірж, конвертерів, міксерів, крім того, робити це швидко та дешево.

Отже, злочинці використовують віртуальні валюти, які забезпечують анонімність як користувачів, так і операцій, дозволяють швидко переводити незаконні доходи з однієї країни до іншої. Кримінологічна характеристика контингенту таких злодіїв свідчить про відносно стійку антисуспільну спрямованість їхньої особистості, не нормативність поведінки, орієнтованість на отримання незаконної вигоди шляхом вчинення загально-кримінальних злочинів [6, с.10]. Розслідування таких злочинів створюють неабиякі труднощі, зважаючи на відставання можливостей правоохоронних органів від сучасного рівня технологічного та програмного забезпечення кримінальної активності. Тому існує нагальна необхідність у подальших наукових розробках для створення дієвих інструментів протидії сучасним викликам розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом із використанням криптовалюти.

Список використаних джерел:

1. Хак Сіддікі Н., Мовчан Р. О. Криптовалюти та blockchain-технології у сучасній противоправній діяльності / Н. Хак Сіддікі, Р. О. Мовчан // Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса. – 2018. – № 10. – Т. 1. – С. 78-83.
2. Типологічні дослідження Державної служби фінансового моніторингу України за 2017 рік. - URL: http://fimonitoring.in.ua/wp-content/uploads/2018/04/180410_1446_book_ua_topology_sfs.pdf (дата звернення: 02.11.2019).
3. Звіт про протидію легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, за 9 місяців 2019 р. // Генеральна прокуратура України: офіц. сайт. - URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113896&libid=100820 (дата звернення: 02.11.2019).
4. Юртаєва К. В. Сучасні тенденції економічної злочинності в Україні / Ксенія Володимирівна Юртаєва // Вісник Кримінологічної асоціації України. – 2018. – № 2. – С. 109-119.
5. Звіт про протидію легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, за 12 місяців 2018 р. // Генеральна прокуратура України : офіц. сайт. - URL: https://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=113896&libid=100820 (дата звернення: 02.11.2019).
6. Головкін Б. М. Кримінологічний аналіз злочинів проти власності / Б. М. Головкін. // Теорія і практика правознавства. - 2013. - Вип. 2. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tpp_2013_2_48

Науковий керівник – докт. юрид. наук, проф. Б. М. Головкін

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Кафедра кримінології та кримінально-виконавчого права

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України

ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ

Матеріали XIX Всеукраїнської наукової конференції
з кримінології
для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 2 грудня 2019 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2019

Редакційна колегія:
д-р юрид. наук, проф. А. П. Гетьман;
д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
зав. лабораторії Ю. Г. Бойко

Протидія організованій злочинності і корупції : матеріали XIX Все-
П83 укр. наук. конф. з кримінології для студентів, аспірантів та молодих
вчених (м. Харків, 2 груд. 2019 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Го-
ловкіна. – Харків : Право, 2019. – 232 с.

ISBN 978-966-937-837-8

ISBN 978-966-937-837-8

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2019
© НДІ вивчення проблем злочинності іме-
ні академіка В. В. Сташиса Національної
академії правових наук України, 2019
© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

Наукове видання

ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ

Матеріали XIX Всеукраїнської наукової конференції з кримінології
для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 2 грудня 2019 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

*Матеріали друкуються в авторській науковій
та літературній редакції*

Відповідальний за випуск *Б. М. Головін*

Оригінал-макет виготовлено на кафедрі кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77, ауд. 89)

Підписано до друку з оригінал-макета 28.11.2019.
Формат 60×84 $\frac{1}{16}$. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 16,92. Ум. друк. арк. 13,49. Вид. № 2348.
Тираж 60 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
вул. Чернишевська, 80а, Харків, 61002, Україна
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Дуюнова Т. В.
Тел. (057) 717-28-80